

PROTIRÓMSKY RASIZMUS BEZ MASKY

**ODBORNÉ
KOLOKVÍUM**

21.10.2026

čas konania:

9.00 - 13.00 hod.

miesto konania:

**Veľká zasadačka + Veľký štud. HUB,
Tajovského 40, Banská Bystrica**

Organizátor:

Rómske advokačné a výskumné
stredisko

PodĎakovanie:

Projekt „Protirómsky rasizmus bez masky“ vytvára odbornú platformu na Slovensku zameranú na boj s protirómskym rasizmom prepájaním výskumu, advokácie a terénnej praxe. Cieľom kolokvia je priniesť odborný diskurz o protirómskom rasizme do verejného diskurzu. Odborné príspevky prezentované na kolokviu budú zverejnené v záverečnom zborníku, ktorý bude obsahovať všetky príspevky z kolokvií z Bratislavy, Banskej Bystrice a Košíc.

Tuto aktivitu financuje Evropská unie v rámci projektu „Roma CSOs promoting EU values“ (ROVA), ktorý je koordinován sítí European Roma Grassroots Organisations Network a v České republice a na Slovensku platformou RomanoNet.

The project is supported by the Foundation Remembrance, Responsibility and Future (EVZ).

ANOTÁCIE PRÍSPEVKOV A INFORMÁCIE O AUTOROCH

PhDr. Erik Šatara, PhD.: Pracovná mobilita obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít v kontexte segregácie

Anotácia: Rozhodovanie o mobilitě za prácou ovplyvňujú viaceré individuálne, sociálne a štrukturálne faktory, ktoré možno interpretovať prostredníctvom konceptu sociálneho kapitálu a teórie sociálnych sietí. V prípade obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít je potrebné pracovnú mobilitu posudzovať aj v kontexte segregácie a sociálnych nerovností, ktorým táto skupina čelí na trhu práce, vo vzdelávaní, v bývaní, zdravotnej starostlivosti a ďalších oblastiach života. Cieľom príspevku je analyzovať mechanizmy súvisiace s reprodukciou vzorcov segregácie v kontexte vnútroštátnej pracovnej mobility obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít. Participanti síce menia miesto pobytu a pracovisko, naďalej sa však môžu pohybovať v sociálnej sieti, ktorá je tvorená ich blízkymi, bývať v priestorovo oddelených podmienkach a zotrvať v neistých pracovných podmienkach. Tento proces možno interpretovať ako mechanizmus sociálneho uzamknutia.

O autorovi:

Erik Šatara pôsobí na Katedre sociálnej práce Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vo svojej vedecko-výskumnej a odbornej činnosti sa venuje sociálnej práci so zraniteľnými skupinami obyvateľstva a ľuďmi ohrozenými sociálnym vylúčením. V oblasti sociálnej práce s obyvateľmi marginalizovaných rómskych komunít sa zameriava najmä na pracovnú mobilitu, rozhodovanie o pohybe za prácou, význam sociálnych sietí, v kontexte integrácie na trh práce. V súčasnosti sa venuje aj problematike starnutia populácie, dlhodobej a neformálnej starostlivosti, podpore pracujúcich neformálnych opatrovateľov a sociálnym službám pre starších ľudí.

prof. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD.: Systémové nerovnosti vo vzdelávaní rómskych žiakov

Anotácia: Príspevok sa zameriava na systémové nerovnosti vo vzdelávaní rómskych žiakov a ich dopady na vzdelávacie dráhy detí. V úvode poukazuje na nedostatočnú podporu ranej starostlivosti a dlhodobo zanedbávanú dostupnosť predškolského vzdelávania, ktoré výrazne ovplyvňujú školskú pripravenosť detí. Následne sa venuje dôsledkom týchto nastavení, ako sú odklady školskej dochádzky, opakovanie ročníkov a – v minulosti aj zaradovanie do nultých ročníkov – čo zvyšuje riziko nedokončenia základného vzdelania. Pozornosť je venovaná praxi zaradovania detí do špeciálnych škôl na základe krátkodobej diagnostiky a jej dlhodobým dôsledkom – obmedzeným možnostiam ďalšieho vzdelávania, nízkej kvalifikácii a zníženej uplatniteľnosti na trhu práce, čo prispieva k reprodukcii chudoby. V závere autorka načrtáva aktuálne prebiehajúce zmeny v oblasti predprimárneho vzdelávania a základného školstva, ktoré by mohli podporiť rovnejšie vzdelávacie príležitosti a prispieť k pozitívnej zmene v životných trajektóriách rómskych žiakov.

O autorku:

Katarína Vančíková pôsobí na Pedagogickej fakulte UMB v Banskej Bystrici. Vo svojej pedagogickej, výskumnej a publikačnej činnosti sa venuje rovnosti príležitostí a inkluzívnemu vzdelávaniu, osobitne bariéram, ktorým vo vzdelávacom systéme čelia deti zo sociálne

znevýhodňujúceho prostredia. Podieľala sa na tvorbe koncepcie vysokoškolského vzdelávania asistentov učiteľa. Koordinovala projekt IS EQUAL zameraný na zlepšenie prístupu sociálne znevýhodnených skupín k vzdelávaniu a pôsobila ako hlavná expertka pre inklúziu v národnom projekte PRINED. Bola členkou analytického tímu iniciatívy RECI+, ktorá skúmala dostupnosť vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre rómske deti. Ako analytička think tanku To dá rozum sa venovala priestupnosti vzdelávacieho systému a tvorbe odporúčaní na skvalitnenie školstva na Slovensku. Aktuálne vedie výskumný tím, ktorý vyvíja a v pedagogickej praxi overuje jazykový program pre deti so slovenčinou ako druhým jazykom. Aktívne participuje na reforme vzdelávania a tvorbe nového kurikula pre základné školy a zároveň poskytuje učiteľkám a učiteľom odbornú podporu pri rozvíjaní inkluzívnej praxe.

doc. Mgr. Jurina Rusnáková, PhD.: Protirómsky rasizmus v každodennosti: skúsenosti Rómov so spoločenskými bariérami

Anotácia: „...ale zo mňa učiteľ nikdy nebude...“ (chlapec, východné Slovensko) Rómovia čelia bariéram vychádzajúcim z predsudkov voči nim každodenne. Niektoré viac a niektoré menej vplývajú na ich životné dráhy a formujú ich šance na úspech. Zasahujú do všetkých oblastí života a majú psychologické dopady na motiváciu, sebaobraz, vzťahy atď. Príspevok vychádza z teórií sociálneho vylúčenia a kompiluje zistenia autorky z viacerých výskumov v rómskych komunitách.

O autorke:

Jurina Rusnáková vyštudovala Sociálnu prácu so zameraním na rómske komunity na Katedre rómskej kultúry v Nitre, v rovnakom odbore absolvovala aj doktorandské štúdium a habilitáciu. V rámci odboru sa venuje najmä terénnym formám sociálnej práce, zaujíma sa o výskum chudoby, sociálneho vylúčenia a sociálnych sietí v rómskych komunitách.

PhDr. Katarína Kurčíková, PhD. - PhDr. Mgr. Lucia Galková, PhD.: Storytelling vo vysokoškolskom vzdelávaní: Príprava študentov a študentiek na prácu s minoritami

Anotácia: Zámerom príspevku je predstaviť možnosti využitia storytellingu v pregraduálnej príprave pomáhajúcich profesionálov a profesionálok. Osobitná pozornosť je venovaná jeho potenciálu pri príprave študentov a študentiek na prácu s ľuďmi z minoritných a marginalizovaných skupín, kde zohráva významnú úlohu schopnosť porozumieť odlišným životným skúsenostiam, sociálnym kontextom a perspektívam. Vzdelávanie prostredníctvom autentických životných príbehov môže podporovať kritické myslenie, rozvoj citlivosti voči rozmanitosti, schopnosť aktívne počúvať a reflektovať vlastné postoje, stereotypy a predsudky. Zároveň vytvára priestor na konfrontáciu zaužívaných predstáv s konkrétnou ľudskou skúsenosťou a podporuje hlbšie porozumenie mechanizmom sociálneho vylúčenia, stigmatizácie a diskriminácie. Storytelling tak predstavuje spôsob, ako prepájať teoretické poznanie s osobnou skúsenosťou a umožniť študentom a študentkám nahliadať na životné situácie ľudí z minoritných a marginalizovaných skupín.

O autorkách:

Katarína Kurčíková pôsobí ako vysokoškolská učiteľka od roku 2010 na Katedre sociálnej práce Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vo svojej pedagogickej a

vedeckej činnosti sa venuje globálnemu vzdelávaniu, rozvoju kompetencií pomáhajúcich profesionálov a profesionálok a arteterapii. V uvedených oblastiach implementuje stratégiu service learning. Dlhodobo sa zameriava na témy sebapoznávania, kritického myslenia, práce s postojmi, porozumenia zraniteľným a marginalizovaným skupinám a prevencie stereotypov, predsudkov a extrémizmu. Absolvovala viaceré odborné výcviky a vzdelávania v oblasti arteterapie, práce s obrazom a imagináciou, psychologickú prvej pomoci, multidisciplinárnej spolupráce a krízovej intervencie. Je predsedníčkou Asociácie slovenských arteterapeutov, členkou Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci a tímu The Duke of Edinburgh's International Award na UMB. Zároveň spolupracuje ako mentorka programu Vnímavé školy a podieľa sa na realizácii vzdelávacích, odborných a komunitne orientovaných projektov.

Lucia Galková pôsobí ako odborná asistentka na Katedre sociálnej práce Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vo svojej pedagogickej a odbornej činnosti sa venuje ľudským právam, prevencii rizikového správania a vzdelávaniu budúcich sociálnych pracovníkov a pracovníčok a iných pomáhajúcich profesií. Vo vysokoškolskom vzdelávaní využíva storytelling ako nástroj učenia, reflexie a rozvoja citlivosti pri práci s rozmanitosťou a minoritami.

Mgr. Kristína Maková: Posilňovanie hlasu mladých rómskych dievčat prostredníctvom komunitného organizovania

Anotácia: Príspevok sa venuje komunitnému organizovaniu ako nástroju zmocňovania ľudí a podpory aktívneho občianstva v marginalizovaných rómskych komunitách. Približuje základné princípy komunitného organizovania ako je budovanie vzťahov a dôvery, identifikovanie spoločných potrieb, rozvoj prirodzeného líderstva a zapájanie ľudí do rozhodovania o témach, ktoré ovplyvňujú ich život. Na príklade práce s mladými rómskymi dievčatami v Banskej Bystrici poukazuje na to, ako môže dlhodobé komunitné organizovanie posilňovať ich sebahodnotu, rómsku identitu, občiansku angažovanosť a schopnosť vstupovať do verejného priestoru. Cieľom je, aby mladé Rómky neboli vnímané iba ako prijímateľky pomoci, ale ako aktívne a hrdé líderky, ktoré dokážu pomenovať spoločné problémy, navrhovať riešenia a prinášať zmeny vo svojich komunitách aj na miestnej úrovni. Príspevok zároveň predstaví konkrétne skúsenosti, príležitosti a výzvy spojené s komunitným organizovaním mladých ľudí z marginalizovaného prostredia.

O autorke:

Kristína Maková vyštudovala sociálnu prácu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. aktuálne pracuje pre dve mimovládne organizácie na Slovensku: Centrum komunitného organizovania a Centrum dobrovoľníctva. V Centre komunitného organizovania pôsobí ako komunitná organizátorka a lektorka. V roku 2023 iniciovala program zameraný na komunitné organizovanie mladých rómskych dievčat, ktorého cieľom je vytvárať pre bezpečný priestor, posilňovať ich seba hodnotu a vzťah k rómskej identite a podporovať ich v tom, aby boli občiansky aktívne, získali silnejší hlas a dokázali prinášať zmeny v ich komunitách ale aj na lokálnej úrovni. V Centre dobrovoľníctva pôsobí ako koordinátorka programu Spojivko.

PROGRAM

09.00 – 09.30: *Registrácia účastníkov*

09.30 – 10.00: *Úvod do problematiky*

Mgr. Zuzana Havírová, PhD., Rómske advokačné a výskumné stredisko

10.00 – 10.20: *Pracovná mobilita obyvateľov marginalizovaných rómskych komún v kontexte segregácie*

PhDr. Erik Šatara, PhD., Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

10.20 – 10.40: *Systémové nerovnosti vo vzdelávaní rómskych žiakov*

prof. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD., Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

10.40 – 11.00: *Posilňovanie hlasu mladých rómskych dievčat prostredníctvom komunitného organizovania*

Mgr. Kristína Maková, Centrum komunitného organizovania a Centrum dobrovoľníctva

11:00 – 11:50: *Prestávka*

11:50 – 12:10: *Protirómsky rasizmus v každodennosti: skúsenosti Rómov so spoločenskými bariérami*

doc. Mgr. Jurina Rusnáková, PhD.

12:10 – 12:30: *Storytelling vo vysokoškolskom vzdelávaní: Príprava študentov a študentiek na prácu s minoritami*

PhDr. Katarína Kurčíková, PhD. - PhDr. Mgr. Lucia Galková, PhD., Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

12:30 – 13.00: *Diskusia a Záverečné zhrnutie*

Mgr. Zuzana Havírová, PhD., Rómske advokačné a výskumné stredisko